

Ruusupuiston kärkiuutiset

KASVATUS- JA KOULUTUSUUTISIA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

[Jyväskylän yliopisto](#) > [Ruusupuiston kärkiuutiset](#) > [Uutisarkisto](#) > [1/2021](#) > "Päiväkoti kaikille" – puhet...

"Päiväkoti kaikille" – puhetta yksityisten päiväkotien asiakaskunnan valikoitumisesta

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus on lisääntynyt viimeisen vuosikymmenen aikana. Kansainvälisten tutkimusten mukaan varhaiskasvatuspalveluiden yksityistämiseen liittyy usein perheiden valikoitumista, eli kaikki palvelut eivät ole syystä tai toisesta kaikille perheille samalla tavalla saatavilla. Suomessa julkinen sääntely pyrkii kuitenkin turvaamaan erilaisten palveluiden saatavuuden jokaiselle perheelle. Tässä kirjoituksessa tarkastelen tutkimuksemme pohjalta valikoitumista palveluntuottajien näkökulmasta.

Yksityinen palveluntuotanto lisääntyy

Suomessa yksityinen palveluntuottaja tuottaa varhaiskasvatuspalveluista entistä suuremman osan. Useat kunnat myöntävät perheille palvelusetelitä tai yksityisen hoidon tuen kuntalisää yksityisen palvelun valitsemiseksi.

Aiempien tutkimusten mukaan kuntapäätäjät ovat nähneet eroja edellä mainittujen tukimallien välillä. Palveluseteli nähtiin tukimallina, joka tulosidonnaisuutensa vuoksi mahdollistaa yksityisten palveluiden valinnan kaikille perheille tulotasosta riippumatta. Palvelusetelin nähtiin myös mahdollistavan yksityisten palveluntuottajien sääntelyn ja ohjauksen. Palvelusetelillä tuettu yksityinen varhaiskasvatus nähtiin osana kunnan omaa palveluverkostoa.

Yksityisen hoidon tuella ja sen kuntalisällä tuettu yksityinen palveluntuotanto nähtiin puolestaan kunnan omaa palveluverkostoa täydentävänä, kunnan omasta palveluntuotannosta erillisenä toimintana. Yksityisen hoidon tuen kuntalisään ei yleensä liity samanlaista tulosidonnaisuuselementtiä kuin palvelusetelissä. Tämän nähtiin johtavan helposti siihen, että yksityiset palvelut eivät ole hintansa vuoksi kaikkien perheiden saatavilla.

Perheiden valikoitumattomuus näkyy ihanteina, muttei välttämättä käytänteinä

Laadullisin menetelmin toteutetussa tutkimuksessamme olimme kiinnostuneita siitä, kuinka yksityiset palveluntuottajat puhuvat asiakaskuntansa valikoitumisesta tai valikoitumattomuudesta. Tutkimuksessa kiinnitettiin myös huomiota haastateltavien puheessa ilmeneviin perheiden valintaan ja valikoitumiseen sekä valikoitumattomuuteen liittyviin yleisiin odotuksiin, oletuksiin ja normeihin. Tutkimusta varten haastateltiin kahtatoista yksityisen palveluntuottajan edustajaa. Haastatellut edustivat pieniä paikallisia varhaiskasvatusyrittäjiä ja kolmannen sektorin toimijoita sekä suurempia ketjumuotoisia palveluntarjoajia.

Osa haastatelluista pyrki erilaisin tavoin vakuuttamaan, että palvelut ovat kaikille saatavilla eikä asiakaskunnan

valikoitumista tapahdu. Osa haastatelluista toi puolestaan esiin erilaisia tapoja, joilla perheitä valittiin, asiakaskuntaa rajattiin tai valikoitumista tapahtui. Nämä tavat luokiteltiin kolmeen ryhmään: asiakaskunnan seulontaan, perheen taloudelliseen tilanteeseen valikoitumisen syynä ja kulttuuriseen ja ideologiseen valikoitumiseen.

Asiakaskunnan seulonta viittaa erilaisiin tapoihin valita lapsia tai rajata tietynlaisen palvelun tarpeessa olevia perheitä palveluiden ulkopuolelle. Toinen valikoitumisen tapa, perheen taloudellinen tilanne valikoitumisen syynä, tarkoittaa puhetta, jossa käsitellään yksityisen varhaiskasvatuksen hintaa valikoitumisen perusteena. Kulttuurinen ja ideologinen valikoituminen tapahtuu puolestaan perheiden tehdessä varhaiskasvatusratkaisuja yksityisten toimijoiden tarjoamien erilaisten kasvatusmenetelmien, kuten Steiner- tai Montessoripedagogiikan, ja sisällöllisten painotusten, kuten musiikin, uskonnon tai kielen, perusteella.

Osa haastatelluista kertoi valitsevansa perheitä asiakkaisiin lapsen iän, osa-aikaisen varhaiskasvatustarpeen tai lapsen sukupuolen perusteella. Lisäksi osa haastatelluista totesi, että he eivät tarjoa erityistä tukea tai vuoroa. Tätä asiakaskunnan seulontaa pyrittiin oikeuttamaan eri tavoin, mikä viittasi siihen, että haastateltavat tulkitivat seulonnan olevan vastoin yleisiä odotuksia ja oletuksia.

Lähes kaikki haastatellut toivat esiin, että heidän asiakasmaksunsa ovat ainakin hieman kunnallisia päiväkoteja suuremmat. Lisämaksuja voitiin luonnehtia kuitenkin niin pieniksi, etteivät ne johda asiakaskunnan valikoitumiseen. Suurempia päivähoitomaksuja perusteltiin muun muassa kunnan tarjoamien tukien riittämättömyydellä tai varhaiskasvatuspalvelujen laadulla. Haastatellut näyttivät oletavan, että asiakkaiden valikoituminen taloudellisin perustein voidaan yleisesti tulkita ongelmalliseksi.

Haastateltavamme eivät korostaneet tietyn kasvatusmenetelmän tai sisällöllisen painotuksen tai varhaiskasvatuskielen perusteella tapahtuvaa kulttuurista ja ideologista valikoitumista. Sen sijaan osa haastatelluista kuvasi ylpeään sävyyn hyvässä sosioekonomisessa asemassa olevaa asiakaskuntaansa. Tämä viittasi ilmiön yleiseen hyväksyttävyyteen.

Kohti valikoivaa varhaiskasvatusjärjestelmää?

Tutkimuksemme toi esiin erilaisia yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden asiakaskunnan valikoitumisen mekanismeja ja perusteita sekä niihin liittyviä kulttuurisia normeja. Sen mukaan yksityiset toimijat jäsentävät tukimalleja samaan tapaan kuin kuntapäätäjät, joko taloudellisin perustein tapahtuvaa valikoitumista estävänä (palveluseteli) tai sen mahdollistavana (yksityisen hoidon tuen kuntalisä). Näyttää siltä, että yksityisen palveluntuotannon lisääntyminen yhdessä perheiden valinnanmahdollisuuksien kasvattamisen kanssa voi johtaa – ainakin jossain määrin – yksityisten ja julkisten palveluiden asiakaskuntien valikoitumiseen. Tulevaisuudessa onkin tärkeää tarkastella, kuinka laajasta ilmiöstä on kyse ja mitä mahdollinen valikoituminen tarkoittaa yhteiskunnan ja perheiden näkökulmasta.

Ville Ruutiainen

Väitöskirjatutkija **Ville Ruutiainen** tarkastelee tekeillä olevassa väitöstutkimuksessaan varhaiskasvatuspalveluiden markkinoitumista ja siihen mahdollisesti liittyviä tasa-arvonkysymyksiä Suomessa. Ruutiainen väitöstutkimus on osa Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamaa Childcare-hanketta. Ruutiainen toimii yliopistonopettajana Jyväskylän yliopiston **kasvatustieteiden laitoksella**.

Lähetä palautetta kirjoittajalle: vile.i.ruutiainen@jyu.fi

Teemakuva ja henkilökuva: Martti Minkkinen

[Edellinen](#) | [Seuraava](#) | [Palaaj pääsivulle](#)

0 kommenttia